

РЕЗУЛЬТАТИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ШОУ-БІЗНЕС

Межі творчої діяльності людини практично не визначені. Немає такої сфери людської діяльності, щоб там не можна було проявити творчості. Творчість - це діяльність, в результаті якої народжується щось якісно нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Вона властива тільки людині. Природа розвивається, але не творить, хоч інколи природою створюються справжні шедеври. Проте, то неусвідомлена творчість, яка властива людині. Творчість - складний процес, який зумовлюється індивідуальними здібностями творця, умовами, за яких він творить, метою, яку він перед собою поставив та іншими факторами, які передбачити важко [1, с.23].

Часть 2 ст. 54 Конституції України передбачає, що кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятком, встановленим законом. Існують різні прояви творчої діяльності людини, але на даному етапі, коли в Україні розвиваються підприємницькі правовідносини, самі результати творчої діяльності стають товаром, а отже і включаються до обігу на ринку. Така підприємницька діяльність, що в своїй основі використовує результати творчої діяльності, отримала назву "шоу-бізнес". Виходячи з того, що шоу - це своєрідне видовище, а бізнес - підприємницька діяльність, на основі ст. 1 Закону України "Про підприємництво" від 7 лютого 1991 року шоу-бізнес - це самостійна, ініціативна, систематична діяльність відповідних суб'єктів, що включає такі сфери, як звуко- та відеозапис музичних творів, тиражування і поширення творів на всіх видах матеріальних носіїв, організація гастролей та концертів, створення аудіовізуальних творів, що використовують в своїй основі об'єкти авторського права і (або) суміжних прав, діють на свій ризик і під свою відповідальність, ставлять головною ціль - отримання прибутку і розвитку власної справи у відповідності до діючого законодавства України. З даної дефініції можна виділити ряд характерних ознак:

- по-перше, це підприємницька діяльність з її наявними ознаками;
- по-друге, використання в своїй основі об'єктів авторського права і суміжних прав. Інакше кажучи, характерною особливістю є сам предмет цього виду бізнесу - надання за плату послуг естетичного характеру.

Згідно зі ст. 472 ЦК України, ст. 5 Закону України "Про авторське право і суміжні права" від 23.12.1993 р., ст. 434 проекту ЦК об'єктами авторського права в шоу-бізнесі є:

- Музичні твори з текстом і без тексту.
- Драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу.
- Аудіовізуальні твори (кіно-, теле- та відеофільми, слайдофільми та інші відеотвори і радіотвори).

Сценічні обробки творів та обробки фольклору, придатні для сценічного показу.

Обробки, інсценізації, музичні оранжування та інші переробки творів науки, літератури і мистецтва, обробки фольклору (похідні твори) незалежно від того, чи є об'єктами авторського права твори, на основі яких створені похідні твори, і без заподіяння шкоди оригінальним творам, на яких вони засновані.

Інші твори.

Так привертає увагу аудіовізуальний твір як об'єкт авторського права, що реалізується в певній мірі в сфері шоу-бізнесу. У відповідності до ст. 4 Закону України "Про авторське право і суміжні права" аудіовізуальний твір – це твір, який складається з набору пов'язаних між собою зображень, що створюють відчуття руху, із звуковим супроводженням або без нього. До аудіовізуальних творів належать кінематографічні та інші твори, виражені засобами, аналогічними засобам кінематографії - такі як телевізійні та інші способи фіксації зображень із звуковим супроводженням на магнітних плівках, платівках, дисках тощо. Згідно зі ст. 21 Закону України "Про авторське право і суміжні права", ст. 444 Проекту ЦК авторами аудіовізуального твору вважаються автори сценаріїв, діалогів, музичних творів, спеціально створених для даного аудіовізуального твору, режисери, постановники, оператори тощо, якщо інше не зазначено в договорі з організацією, що здійснює виробництво аудіовізуального твору або в договорі з постановником цього твору. Типовим прикладом аудіовізуального твору є музичний відеокліп. Авторі, твори яких увійшли як складова частина до аудіовізуального твору (як тих, що існували раніше, так і створених у процесі роботи над аудіовізуальним твором), зберігають авторське право кожен на свій твір і можуть самостійно використовувати його незалежно від аудіовізуального твору в цілому, якщо договором з організацією, що здійснює виробництво аудіовізуального твору, чи з постановником його не передбачено інше.

Іншим видом результату творчої діяльності людини в шоу-бізнесі є похідний твір. Згідно зі ст. 4 Закону України "Про авторське право і суміжні права" похідним твором вважається продукт інтелектуальної творчості, створений на основі іншого існуючого твору (переклад, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інші переробки творів) без заподіяння шкоди охороні оригінального твору. Оригінальність похідного твору полягає у творчій переробці твору, що існував раніше, або у творчому перекладі його на іншу мову. До похідних творів не належать аудіовізуальні твори, у тому числі іноземні, дубльовані, озвучені, субтитровані українською та іншими мовами. Необхідно вказати на те, що в останній час в Україні в сфері шоу-бізнесу похідні твори займають своє чільне місце і досить часто використовуються в репертуарах відомих виконавців.

Одним із головних об'єктів авторського права в сфері шоу-бізнесу є музичні твори. Справа в тому, що в сферу даного виду бізнесу втягнута велика кількість суб'єктів, взаємна праця яких може надати результату творчої діяльності належну товарну форму. Без такого творчого і підприємницького співробітництва в більшості випадків це не можливо. Автор, створюючи текст пісні, всту-

пає у взаємовідносини з композитором, а через нього з оранжировщиком та виконавцем. Від майстерності, професіоналізму та популярності виконавця буде залежати чи стане цей результат творчої діяльності в подальшому хітом, адже це має більше шансів на подальше тиражування даного твору організаціями мовлення, студіями запису та отримання додаткового прибутку [2, с.9].

Перелік цих об'єктів не є вичерпним. Життя породжує все нові і нові форми вираження творчої діяльності особи, які певним чином виражаються в шоу-бізнесі і потребують належного правового врегулювання.

Надійшла до редколегії 24.03.2000

Список літератури:

1. Підпригора О.О. "Законодавство України про інтелектуальну власність". Х., 1997. 2. Шишка Р.Б. «Правоотношения в сфере шоу-бизнеса» // Бизнес информ. 1998 г. №19

М.В. Селіванов

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ДОКАЗИ ВИЗНАННЯ ПРАВА НА КОМП'ЮТЕРНУ ПРОГРАМУ

Кінець ХХ ст. ознаменувався бурхливим розвитком електроніки, і зокрема комп'ютерної техніки. Сьогодні комп'ютер можна зустріти скрізь: у банках, на підприємствах різноманітного профілю, у видавництвах, в особистому користуванні вдома. За даними, розміщеними в інтернетівській системі IDC, поставання персональних комп'ютерів у 1999 р. склало 113 млн. шт., що на 23% більше, ніж у 1998 р. [1]. Проте кожний з нас розуміє, що комп'ютер без програмного забезпечення - купа електроніки. Це обумовило створення цілої галузі економіки, що займається створенням комп'ютерних програм (далі - КП) і їх виробництвом як товару.

Одночасно виникла потреба в належному правовому захисті КП і їх виробників. Здійснюється цей захист або на основі одного з інститутів права - авторського, патентного, договірної, охорони ділових секретів (ноу-хау), захисту від недобросовісної конкуренції, охорони товарних знаків, або на основі так званої множинної охорони (multiple protection), тобто шляхом паралельного використання юридико-технічних засобів ряду інститутів права [2]. У більшості закордонних країн (США, Великобританія, ФРН, Франція) КП захищаються, в основному, нормами авторського права. Україна є членом Всесвітньої конвенції про авторське право з 23 грудня 1993 року (Постанова Верховної ради України "Про участь України у Всесвітній конвенції про авторське право 1952 року") і Бернської конвенції з 1995 року (Закон України "Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів" від 31 травня 1995 року. Ще 14 липня 1992 р. Україна подала заяву про вступ до Ради Європи, - авторитетної міжнародної організації, і була прийнята 9 листопада 1995 р. Вступ України до ради Європи покладає на державу обов'язок стати на шлях гармонізації свого законодавства з нормами міжнародного права.

Закон України "Про авторське право і суміжні права" (далі - Закон) у ст.5 прирівняв КП до твору літератури. Проте, це лише умовне прирівнювання. КП